

Z á p i s

ze zasedání Rady vlády pro záležitosti romské menšiny dne 23. října 2014

Zasedání Rady vlády pro záležitosti romské menšiny se uskutečnilo dne 23. října 2014 od 12:00 do 16:00 hodin, v zasedacím sále vlády (nábř. E. Beneše 1, Praha 1 – Malá Strana).

Přítomní členové Rady: Jiří Dienstbier (ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu, předseda Rady), David Beňák, Karel Holomek, Lucie Fuková, Martina Horváthová, Michael Kocáb, Cyril Koky, Renáta Köttnerová, Jan Kudry, Čeněk Růžička, Oto Váradi, Miroslav Zima, František Bikár

Zástupci s pověřením: Petr Drulák (ministerstvo zahraničních věcí), Jiří Kubišta (ministerstvo financí), Kateřina Kalistová (ministerstvo kultury), Jaroslav Fídmuc (ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy), Petr Pospíšil (Svaz měst a obcí ČR), Martina Brzková (ministerstvo zdravotnictví), Radka Soukupová (ministerstvo práce a sociálních věcí),

Z jednání se omluvili: Martin Kaleja, Edita Stejskalová, Lenka Balogová, Jana Horváthová, Emil Horvát, Ján Balog, Lýdia Poláčková, Jan Gregor (MF), Daniel Herman (MK), Marcel Chládek (MŠMT), Milan Chovanec (MV), Michaela Marksová (MPSV), Eva Nehudková (Kancelář veřejného ochránce práv), Karla Šlechtová (MMR), Josef Vymazal (MZd).

Hosté: Tomáš Zatloukal (Česká školní inspekce), Martin Šimáček (Agentura pro sociální začleňování), Stanislav Daniel (Asociace krajů ČR), Martina Budinská (ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy), Jiří Kalašnikov (ministerstvo zahraničních věcí), Magdaléna Opletalová (ministerstvo práce a sociálních věcí), Anna Pechová (ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy), Helena Petroková (ministerstvo práce a sociálních věcí), Karel Vít (ministerstvo práce a sociálních věcí), Pavla Růžková, Petr Vokáč a Pavla Katzová (všichni ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy), Radek Jiránek (ministerstvo vnitra), Jiří Klíma (ministerstvo pro místní rozvoj).

Kancelář Rady: Martin Martínek, Margita Wagner, Eliška Perevorská, Milan Pospíšil.

Sekce pro lidská práva: Martina Štěpánková, Andrea Baršová, Jarmila Balážová, Jiří Svěrák.

BOD JEDNÁNÍ Č. 1

ZAHÁJENÍ

J. Dienstbier zahájil zasedání a přivítal všechny přítomné, zejména nového člena Rady Petra Pospíšila (SMOČR). Bylo ověřeno, že Rada je usnášeníschopná; na začátku jednání bylo přítomno 20 členů a zástupců členů s hlasovacím právem.

PŘÍTOMNO	CELKOVÝ POČET	KVORUM ANO/NE
20	32	ANO

J. Dienstbier představil návrh programu, který členové Rady obdrželi předem společně s podkladovými materiály. K navrženému programu neměl nikdo připomínky.

1. Zahájení
2. Schválení statutů výborů Rady – Mediální výbor, Monitorovací výbor pro činnost Agentury pro sociální začleňování
(ke schválení – představí M. Martínek a J. Balážová)
3. Novela školského zákona, zejména § 16 Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami
(pro informaci – představí M. Štěpánková, případně doplní MŠMT a ČŠI v rámci diskuze)
4. Memorandum o spolupráci ministra pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu a České školní inspekce
(pro informaci – MLP, ČŠI)
5. Nastavení implementace Evropských strukturálních a investičních fondů 2014-2020 ve vztahu ke Strategii romské integrace 2020
(pro informaci – představí M. Šimáček, A. Baršová, případně doplní MŠMT, MPSV, MMR)
6. Financování krajských koordinátorů pro romské záležitosti
(ke stanovisku – představí člen Rady Cyril Koky)
7. Informace o přípravách zákona o sociálním bydlení
(pro informaci – představí MPSV)
8. Výzkum organizace Slovo 21 o postavení romských žen v České republice
(pro informaci – Slovo 21)
9. Různé
10. Závěr

Hlasování o programu:

ANO	NE	ZDRŽEL SE
20	0	0

Navržený program byl schválen.

J. Dienstbier informoval, že Zpráva o stavu romské menšiny za rok 2013 je připravena k projednání ve vládě a poděkoval členům Rady, kteří se podíleli na přípravě a připomínkování zprávy, zástupci státní správy se k materiálu vyjádřili prostřednictvím připomínkového řízení. Dále zmínil, že se připravuje návrh na změnu Statutu Rady v souvislosti s přijetím nové Směrnice vedoucího Úřadu vlády ČR č. 24/2014 o poskytování neinvestičních dotací k financování programů v oblasti lidských práv. Podle platného znění Statutu Rady schvaluje návrhy dotací ze státního rozpočtu na financování výše uvedených dotačních programů Rada a schválený návrh je poté doporučením vedoucímu Úřadu vlády ČR pro přidělení dotace. Navrhuje se tento postup změnit tak, že návrhy bude schvalovat jen Komise pro hodnocení projektů ustavená dle čl. 7 Statutu. Tímto dojde k urychlení dotačního procesu tak, že se zkrátí doba pro rozhodování o žádostech příjemců dotací, neboť „dvoukolový“ systém doporučení (Komise pro hodnocení projektů) bude nahrazen systémem jednokolovým. Návrh byl zaslán do meziresortního připomínkového řízení a takto se projednává. Rada i nadále bude projednávat obsah dotačních programů. V této souvislosti J. Dienstbier také informoval o tom, že složení komise pro hodnocení projektů v rámci programů Podpora terénní práce, Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce a Podpora koordinátorů pro romské záležitosti bude složena ze stejných členů, jako tomu bylo v minulém roce.

BOD JEDNÁNÍ Č. 2

SCHVÁLENÍ STATUTŮ VÝBORŮ RADY

J. Dienstbier informoval, že Rada podle čl. 6 odst. 3 schvaluje statuty výborů. Navrhuje se schválit Statut Monitorovacího výboru pro činnost Agentury pro sociální začleňování a Statut Výboru pro média. Statut Monitorovacího výboru pro činnost Agentury pro sociální začleňování členové Rady obdrželi spolu s podklady, Statut Výboru pro média jim byl zaslán dodatečně.

M. Martínek informoval o návrhu statutu Monitorovacího výboru pro činnost Agentury pro sociální začleňování. Počet členů Výboru byl upraven na 15, výbor se bude scházet čtyřikrát ročně. Jeho hlavní činností bude výběr lokalit, kde bude působit ASZ. Navrhuje se změna ve statutu – jednací řád se bude řídit podle jednacího řádu Rady (v původním znění bylo zmíněno, že Výbor má svůj statut).

P. Pospíšil upozornil, že vzhledem k funkci Výboru by v něm měl mít zastoupení Svaz měst a obcí.

R. Soukupová upozornila, že v čl. 4 bod 2 je chybně uveden název sekce náměstka ministryně pro ochranu práv dětí a sociální začleňování. Dále doporučila, aby byl ve Statutu Monitorovacího výboru uveden odkaz na článek statutu Rady, podle kterého předseda Výboru je jmenován předsedou Rady. Navrhla doplnit Monitorovací výbor o zástupce Sekce pro sociální a rodinnou politiku MPSV.

J. Dienstbier se dotázal, jestli předchozí příspěvky byly návrhem na změnu Statutu Monitorovacího výboru, P. Pospíšil i R. Soukupová potvrdili, že ano.

M. Šimáček navrhl doplnit jako člena Monitorovacího výboru zástupce Asociace krajů. D. Beňák si návrh osvojil vzhledem k tomu, že M. Šimáček není členem Rady.

Hlasování o rozšíření členů Monitorovacího výboru o zástupce Svazu měst a obcí a o zástupce Asociace krajů:

ANO	NE	ZDRŽEL SE
19	0	1

Návrh byl přijat.

Hlasování o doplnění Výboru o zástupce Sekce pro sociální a rodinnou politiku MPSV:

ANO	NE	ZDRŽEL SE
3	5	12

Návrh nebyl přijat.

Hlasování o návrhu statutu Monitorovacího výboru:

ANO	NE	ZDRŽEL SE
19	0	1

Návrh statutu byl přijat.

J. Svěrák představil statut Výboru pro média. Výbor bude spadat pod Radu a zároveň Radu pro lidská práva. Zaměřen bude na informování o národnostních, sexuálních nebo náboženských menšinách, také ale o situaci seniorů, žen atd. Výbor si může zvolit, které z obou rad dá podnět, stačí schválení jedné z rad. J. Balážová shrnula činnost, na kterou bude výbor zaměřen.

Do rozpravy se nikdo nepřihlásil.

J. Dienstbier ukončil rozpravu a dal hlasovat o usnesení Rady.

Usnesení č. 9/2014
Rady vlády pro záležitosti romské menšiny
ze dne 23. října 2014
k bodu č. 1.

Rada

I. Schvaluje

- a. Statut Monitorovacího výboru pro činnost Agentury pro sociální začleňování, který je přílohou č. 1 zápisu ze zasedání Rady s *těmito změnami*:
 1. Článek 8 se mění na „Výbor se přiměřeně řídí Jednácím řádem Rady“
 2. Článek 3 odstavec 1 uvádí nejvyšší počet členů výboru na (17)
 3. Článek 3 odstavec 2 uvádí mezi další členy také zástupce: Asociace krajů České republiky a Svazu měst a obcí České republiky
- b. Statut a Jednací řád Výboru pro média, který je přílohou č. 2 zápisu ze zasedání Rady.

Hlasování:

ANO	NE	ZDRŽEL SE
20	0	0

Usnesení bylo přijato.

BOD JEDNÁNÍ Č. 3
NOVELA ŠKOLSKÉHO ZÁKONA

J. Dienstbier informoval, že vláda dne 27.08.2014 projednala novelu školského zákona, která upravuje podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními potřebami. Novela byla postoupena k druhému čtení PS PČR. Stěžejním důvodem novelizace školského zákona byla snaha upravit pravidla vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. Nové znění § 16 zákona č. 561/2004 Sb. by mělo zohlednit výsledky odborných diskusí a vývoj praxe v uplynulých letech.

Mgr. Martina Štěpánková uvedla, že nejdiskutovanějším článkem byl § 16, i na Legislativní radě vlády, kde došlo k určitým změnám. Týká se individuální integrace dětí do vzdělávání hlavního proudu. Rada by měla vládě doporučit, aby byla zrušena příloha LMP. J. Dienstbier poukázal na intenzivní lobbying skupin, které nemají zájem na individuální integraci žáků. Neziskové organizace se vyjádřily kriticky k § 16, který upravuje podmínky zařazování dětí do praktických škol.

J. Fidrmuc představil návrh na novelizaci, zejména § 16. Ten definuje, jak se bude poskytovat podpora dítěte tak, aby mohlo naplnit svůj potenciál. § 16 vyjmenovává podpurná opatření, mezi nimi je i zařazení do skupiny nebo třídy pro menší počet žáků. Od 01.09.2016 by mohla být LMP příloha zrušena a žáci by se měli vzdělávat v menších třídách nebo skupinách. Na dotaz J. Dienstbiera ke stavu příprav prováděcích předpisů, uvedl, že k 12.11.2014 by mělo být k dispozici na jednání PS PČR přesnější znění prováděcí vyhlášky.

K. Holomek upozornil, že Muzeum romské kultury by mělo být konzultováno během příprav školského zákona, protože se jedná o výjimečnou instituci, která pracuje s romskými dětmi. § 16 b zmiňuje, že hodnocení má brát v úvahu i sociální a kulturní prostředí žáka, to nevypovídá o rozumových schopnostech žáka. Vymezil se vůči vyjádřením zpravodajky zákona v PS PČR Vlasty

Bohdalové. Zákon, tak jak je teď, se spokojuje s nerovností, protože pedagogové si jej budou vykládat jinak, než jaký záměr prezentovalo MŠMT. Upozornil, že je skandální, pokud neromští rodiče berou děti ze škol, kam chodí romské děti.

J. Dienstbier upozornil, že zákon, tak jak byl představen, obsahuje zadní vrátka pro speciální školy, které by si mohly doplňovat stavy žáků i s ohledem na své fungování. Písmeno l) odst. 2 § 16 ve vazbě na odst. 7 říká, že musí být vyčerpána všechna podpůrná opatření před zařazením do praktických škol či skupin. Informoval, že po diskuzi s představiteli NNO bude prosazovat upřesnění čl. 7, a to doplněním před „postižení“ slova „střední nebo těžké“. Ke kritice K. Holomka uvedl, že k sociokulturnímu prostředí se vyjadřují obě strany, protože si jej vykládají přesně opačně. Podle rozsudku D. H. může posuzování romských dětí tyto děti poškozovat, proto byla tato formulace doplněna právě proto, aby se brala v úvahu specifika romských dětí. Zrušení přílohy by prostor pro špatný výklad omezilo.

J. Fidrmuc poděkoval K. Holomkovi za připomínky, MŠMT nechce romské děti vmáchnout do jednotné formy. Zákon má změnit situaci, kdy velké množství romských dětí je zařazováno do praktických škol. R. Köttnerová požádala MŠMT, aby se návrh vyhlášky poslal členům Rady, kteří by se s ním mohli seznámit. D. Beňák upozornil, že by v zákoně mělo být výslovně uvedeno, že „nesmí být k újmě dětí“. Jsou důvodné obavy, že v praxi může být znění zákona různě interpretováno, a proto by prostor k odlišným výkladům měl být co nejmenší. Doporučil zvážit formulaci, aby to nebylo na rozhodnutí ředitele školy, ale aby ho musela schválit ČŠI. Jsou případy, kdy rodiče netušili, že jejich dítě je vzděláváno podle programu pro zvláštní školy, protože chodilo do běžné ZŠ, tomu je třeba zabránit.

Č. Růžička upozornil na další negativní praxi a to, že romské děti jsou vzdělávány mimo hlavní proud po desítky let. Není možné dávat šanci jakýmkoli návrhům, které budou moci být vykládány dvojím způsobem, dalšímu zařazování dětí do zvláštních škol je třeba zabránit. Vzdělávání mimo hlavní proud stojí za neúspěchem Romů v naší společnosti. P. Drulák připomněl souvislost s rozsudkem D. H., který ukládá zavedení kontrolních mechanismů diagnostiky a povinné předškolní vzdělávání.

J. Dienstbier ve vztahu k povinnému poslednímu ročníku předškolní výchovy poukázal na riziko, že budou dva typy vzdělávání: v MŠ a v nultých ročnících. Vzhledem k možnému riziku, že nulté ročníky by mohly být v některých případech segregací, by děti měly primárně navštěvovat mateřské školy. J. Fidrmuc k této informaci doplnil, že se připravuje novela školského zákona, která řeší povinné předškolní vzdělávání, současně se připravuje také investiční program pro rozšíření kapacit mateřských škol. M. Šimáček zmínil riziko utváření menších tříd složených jen z romských dětí. Je důležité, aby děti měly kontakt s neromskými dětmi, aby nebyly izolovány od světa. Apeloval, aby se pozice asistentů pedagoga staly personálním nákladem, aby školy nemusely složitě žádat o finance. P. Pospíšil k tomuto tématu uvedl, že ke zlepšení integrace vždy vedou menší skupiny, což preferují samotní pedagogové.

V rámci diskuze se otevřelo téma financování škol a podpůrných opatření, jako například financování asistentů pedagoga. D. Beňák uvedl, že finance by neměly být limitem a model financování, který MŠMT navrhne, by měl zohlednit možnost spolupráce pedagoga a asistenta pedagoga ve třídách, kde to je potřeba. J. Fidrmuc k financování novely informoval, že by se měly vytvořit rovné podmínky pro všechny žáky a financování pomůcek by mělo jít vždy za žákem. Kontrola pobíhá v rámci činnosti ČŠI, navíc zde bude revizní pracoviště při Národním ústavu pro vzdělávání. V případě dětí se zdravotním znevýhodněním je menší skupina nutností. T. Zatloukal dodal, že ČŠI má rezervu ve vztahu k poradenským pracovištím a bude chtít získat kompetence k hodnocení způsobu provádění diagnostiky poradenskými pracovišti. L. Fuková navrhla podmínku, aby při vytváření menších tříd byly zastoupeny i „neproblémové“ děti.

J. Dienstbier poděkoval za podnětnou diskuzi, uzavřel rozpravu a navrhl hlasovat o usnesení Rady k tomuto tématu.

Usnesení č. 10/2014
Rady vlády pro záležitosti romské menšiny
ze dne 23. října 2014

k bodu č. 2. ke zrušení Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání – přílohy upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením

Rada

- I. **schvaluje** návrh na zrušení Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání – přílohy upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením;
- II. **doporučuje** vládě, aby předkládaný návrh usnesení schválila jako usnesení své;
- III. **žádá** předsedu Rady, aby v souladu s článkem 4 odstavcem 3 písmena h) Statutu Rady podnět předložil vládě pro jednání schůze vlády;
- IV. **doporučuje** ministru školství, aby nejpozději ke dni přijetí novely školského zákona zpracoval harmonogram postupu implementace zákona do praxe s důrazem na transformaci základních škol, které vyučují dle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání – přílohy upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením.

Hlasování:

ANO	NE	ZDRŽEL SE
17	0	3

Usnesení bylo schváleno.

J. Dienstbier na žádost K. Holomka otevřel rozpravu k § 16 b odst. 5 návrhu školského zákona, který v navrhovaném znění zní: „Závisí-li pomoc školského poradenského zařízení na posouzení zdravotního stavu dítěte, žáka nebo studenta, dbá školské poradenské zařízení na to, aby podklady pro výstupy poradenské pomoci byly opatřeny v souladu se zásadami lékařské vědy. Posouzení mentálního postižení dítěte nebo žáka pro účely tohoto zákona vždy vychází z hodnocení rozumových a adaptivních schopností dítěte nebo žáka v souvislostech jeho vývoje a jeho sociálního a kulturního prostředí.“

Tento bod by podle J. Fidrmuce měl zůstat, protože se týká nejen romských dětí, je třeba komplexní posouzení a individuální přístup. T. Zatloukal podpořil vyjádření J. Fidrmuce. V rámci diskuze L. Fuková upozornila, že lékař nemůže hodnotit kulturní a sociální prostředí dítěte. Č. Růžička upozornil na širší kontext a nepřátelské prostředí v ČR. J. Dienstbier upozornil na změnu formulace, kde se nově musí vyjádřit lékař, podle zásad lékařské vědy, tudíž socio-kulturní souvislosti bývají zneužívány k nesprávnému zařazení dětí, ale toto znění mělo upozornit, že by tomu tak být nemělo. M. Šimáček se nabídl, že předloží návrh usnesení.

BOD JEDNÁNÍ Č. 4

**MEMORANDUM O SPOLUPRÁCI MINISTRA PRO LIDSKÁ PRÁVA, ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI A LEGISLATIVU A
ČESKÉ ŠKOLNÍ INSPEKCE**

J. Dienstbier přivítal Tomáše Zatloukala (ČŠI) a informoval o memorandu o spolupráci s Českou školní inspekcí, které si klade za účel zapojit odborníky do inspekční činnosti ČŠI na pozici tzv. přizvaných osob.

M. Wagner informovala o průběhu a přípravách memoranda. Poděkovala ČŠI za vstřícnou ochotu spolupráce. Připomněla, že memorandum vznikalo 5 měsíců, během nichž se původní cíl, kterým bylo zapojit Romy do inspekční a kontrolní činnosti České školní inspekce, například ve vztahu k monitorování vzdělávání romských dětí, rozšířil i na skupinu dětí, žáků a studentů se speciálními

vzdělávacími potřebami, nevyjímaje cizinců a osob se zdravotním postižením. Vysvětlila pohnutky k této spolupráci s odkazem na anglický termín empowerment. Jde o proces zmocňování sebe sama, kdy jsou Romové zapojeni nejen do rozhodovacích procesů, ale i monitorovacích procesů s cílem, aby se zvýšila ochota Romů podílet se na správě svých věcí, aby byli zapojeni do dialogu při vytváření nových věcí a monitorování samotného procesu integrace romské menšiny, zejména v oblasti vzdělávání. Významnou roli hraje profesní podpora. Podotkla, že z procesu empowerment profituje celá společnost – nejen ČŠI, ale i pedagogové, zaměstnanci, děti a rodiče. Vyjmenovala formy budoucí spolupráce, mezi které patří pravidelná setkávání k aktuálním otázkám týkajících se realizace práva na vzdělání, vytvoření platformy pro vzájemnou spolupráci, informování se o přípravě a provádění koncepčních dokumentů, zabezpečení spolupráce při prosazování společných cílů a zajišťování prostoru pro poskytování odborných stáží studentům, kteří se věnují problematice rovného vzdělávání, zejména s ohledem na osoby se speciálními vzdělávacími potřebami.

T. Zatloukal poděkoval za práci, která byla spojena s přípravou memoranda, a informoval, že cílem ČŠI je zkvalitňování hodnotící a kontrolní činnosti ve školách a školských zařízeních. Rovnost příležitostí ve vzdělávání je jedno ze zásadních kritérií, podle kterých ČŠI školy a školská zařízení hodnotí. ČŠI potřebuje mít kvalitní odborníky ve svých inspekčních týmech. Memorandum umožní ČŠI získat odborníky z řad Romů do kvalifikovaného inspekčního týmu. Očekává také, že výstupy z inspekčních činností budou významným podkladem pro práci Rady.

J. Dienstbier otevřel rozpravu. D. Beňák se zeptal, jak bude technicky probíhat zapojení romských odborníků – zda bude jejich odbornost posuzovat ČŠI. T. Zatloukal odpovídá, že dohoda na seznamu přizvaných osob je taková, že nominace budou „z jednotlivých rad“ a ČŠI bude nominované osoby respektovat, pokud nominanti budou respektovat pravidla vyplývající z inspekčního a kontrolního řádu ČŠI.

Memorandum bylo podepsáno.

BOD JEDNÁNÍ Č. 5

NASTAVENÍ IMPLEMENTACE EVROPSKÝCH STRUKTURÁLNÍCH A INVESTIČNÍCH FONDŮ 2014-2020 VE VZTAHU KE STRATEGII ROMSKÉ INTEGRACE 2020

J. Dienstbier zahájil další bod jednání a informoval, že k tomuto bodu jednání byli přizváni odborní zástupci MŠMT, MMR a MPSV.

M. Šimáček (ASZ) představil nástroje koordinovaného přístupu. Zdůraznil, že koordinovaný přístup k sociálnímu začleňování není určen k podpoře etnické emancipace Romů a k podpoře národnostních aktivit Romů. Podpora bude poskytnuta minimálně do 70 územních jednotek. Sdělil, že koordinovaný přístup nutně neznamená využívání strukturálních fondů, v rámci strategického plánu sociálního začleňování jsou vždy k dispozici opatření, která nevyžadují dodatečné finanční prostředky nebo se nefinancují ze strukturálních fondů. Všechny tři relevantní operační programy jsou nastaveny velmi proinkluzivně a všechny zmiňují přímou podporu menšinám, zejména Romům. Podpora tedy nesměřuje výlučně pouze romské menšině, ale vždy romské menšině. V rámci koordinovaného přístupu se požaduje, aby probíhal pouze tam, kde jsou sociálně vyloučené lokality s převažujícím počtem obyvatel z romské menšiny. V rámci implementace projektů a po jejich skončení bude ASZ vyhodnocovat dopady výzev na romskou menšinu na základě soustavy indikátorů.

A. Baršová doplnila informace o indikátorech Strategie romské integrace. EU se snaží nastavit soustavu základních indikátorů, která hodnotí stav lidských práv a která by byla použitelná pro širší srovnávání. Za tímto účelem vznikla pracovní skupina při Agentuře EU pro základní práva (FRA). Indikátory mají tři dimenze: strukturální, procesní a indikátory výsledků. Nad strukturálními a procesními indikátory panuje shoda. Předmětem práce skupiny je však nastavení indikátorů

výstupů, které by měly být schopny zachytit změnu na úrovni celé společnosti. Asi využitím stávajících statistických dat (samostatná šetření by byla příliš drahá).

J. Dienstbier upřesnil, že ASZ bude muset akceptovat významnější roli při monitorování dopadů na romskou menšinu. Otevřel rozpravu.

C. Koky sdělil, že je potřeba vyhodnotit efektivitu a účelnost použití prostředků z operačních programů z předchozího programovacího období a poučit se z chyb. R. Köttnerová položila otázky: zda existuje definitivní podoba Strategie romské integrace; zda budou existovat rozdíly mezi implementací Strategie boje proti sociálnímu vyloučení a Strategie romské integrace – a jaké; zda existují signály, že v Analýze sociálně vyloučených lokalit v ČR nebudou zahrnuty všechny sociálně vyloučené lokality. Upozornila na migrační trendy, lokality vznikají a zanikají, problémem je také definice sociálního vyloučení, které se posunuje od prostorového k symbolickému. J. Dienstbier odpověděl, že definitivní podobu nemají ani Strategie romské integrace (termín dokončení do konce roku) ani operační programy (v současné době se vede dialog s Evropskou komisí). M. Štěpánková doplnila odpověď, že v případě Strategie boje proti sociálnímu vyloučení se příští rok se bude připravovat nový dokument. Jsou připomínky, že se více strategií překrývá – bude snaha je sjednocovat a mají obsahovat sadu indikátorů k hodnocení dopadů na romskou menšinu. V novém monitorovacím období bude větší tlak na zjišťování reálného dopadu projektů a jednotlivých výzev.

L. Fuková položila otázky: zda koordinovaný přístup zahrnuje pouze lokality, kde bude působit ASZ; jaký procentuální podíl z financí z operačních programů bude zbývat na zbylé obce; co znamená koordinovaný přístup ve vztahu k ASZ? M. Šimáček odpověděl, že vždy vedle sebe budou existovat dvě shodné výzvy (jedna do koordinovaného přístupu, druhá mimo něj) tak, aby nedocházelo k diskriminaci těch, kdo se nebudou chtít podílet na koordinovaném přístupu. Prostředky, které jsou vázány na koordinovaný přístup, budou podléhat průběžnému vyhodnocování – a v případě neúspěchu prostředky nejsou definitivně určené pro koordinovaný přístup. Koordinovaný přístup neznámá, že ASZ řídí toky peněz – ASZ nadále bude dělat dosavadní činnost – ASZ je servisní místo, které má za úkol věci zanalyzovat, naplánovat a doporučit řídicím orgánům, co a za jakých podmínek by mělo být financováno. Souhlasí, že je potřeba redefinovat pojem sociálně vyloučená lokalita. ASZ zaznamenává, že čím dál více lidí žije ve městech mimo zaznamenané lokality – podpora se tedy nesmí vztahovat pouze na určité území, ale na celek obce jako takové. Co se týče migrace, obce ucházející se o spolupráci s ASZ budou moci nad rámec Analýzy sociálně vyloučených lokalit v ČR prokázat, že na jejich území vznikla vyloučená lokalita. V pololetí příštího roku proběhne masivní vyhodnocení všech lokalit, ve kterých ASZ kdy působila.

K. Holomek romskou integraci vnímá mnohem širěji, než je jen sociální integrace a sociální vyloučení. Dosavadní neúspěch romské integrace je i kvůli tomu, že není brána v úvahu identita a prosazování lidských práv a boje proti diskriminaci. ASZ je kritizována právě proto, že není jasný dopad jejich činnosti na romské lokality. Jeví se mu, že ASZ je jediný ústřední orgán, který má sledovat implementaci požadavků integrace z EU – to je značně nevyvážené vzhledem k ostatním, důležitějším projektům než je sociální začleňování. Sociální vyloučení se podaří odstranit, ale ostatní věci jako je intolerance ve společnosti se jen tak odstranit nepodaří. J. Dienstbier upřesnil, že v souvislosti s implementací strukturálních fondů EU se nelze bavit o romské integraci v celé šíři, ta bude předmětem debaty o Strategii romské integrace. V tomto bodě se lze bavit pouze o věcech, na které směřují strukturální fondy EU podle jednotlivých operačních programů. M. Štěpánková odpověděla, že role ASZ v příštím programovacím období musí být brzy vyřešena, nejpozději do jara roku 2015, kdy se začnou objevovat první výzvy. Postavení ASZ jako odboru v rámci Sekce pro lidská práva je nadále neúnosné a mělo by být řešeno systémovějším způsobem.

D. Beňák vyjádřil vůli občanských členů Rady participovat ve výběrových komisích, případně týmech formujících výzvy. Vyjádřil přání, aby tato vůle byla akceptována resorty. V minulém období sice členové Rady byli zastoupeni v hodnotících komisích, ale neměli žádný vliv na samotné výzvy. Nebyla žádná možnost konzultací. Vyjádřil skepsi nad schopnostmi vyhodnocení

dopadů projektů, protože nebyly stanoveny konkrétní indikátory. Stávající monitorovací indikátory (např. počet podpořených osob, počet podpořených organizací, počet inovovaných produktů) jsou nic neříkající čísla, která nereferují o kvalitě dopadu.

M. Štěpánková připomněla, že Strategie romské integrace je předběžnou podmínkou pro čerpání z fondů EU. Evropská komise tudíž bude tento velmi důležitý dokument bedlivě posuzovat.

P. Růžková představila pracovní verzi materiálu, podle kterého bude MŠMT podporovat inkluzi romských dětí ve školách a jak bude MŠMT navazovat na Strategii romské integrace. Ujistila, že působení v 70 lokalitách není to jediné, o čem MŠMT uvažuje. Zmínila význam předškolního vzdělávání a přípravu změny legislativy k povinnému předškolnímu vzdělávání.

C. Koky se vyjádřil pro to, aby ASZ administrovala jeden operační program s odkazem na postavení vládního zmocněnce pro romské komunity na Slovensku, který přímo administruje prostředky. J. Dienstbier důrazně upozornil, že ASZ žádný operační program řídit nebude. To, jaké budou operační programy, je rozhodnutá věc a na romskou integraci jsou peníze v jednotlivých operačních programech.

D. Beňák se zeptal, zda MŠMT má odvahu přizvat občanské členy Rady k formulaci priorit a opatření. P. Růžková odpověděla, že by to bylo vynikající a moc by to MŠMT pomohlo.

M. Štěpánková navrhla uspořádat neformální setkání občanských členů Rady se zástupci řídicích orgánů OP, na kterém bude více času a prostoru prodiskutovat toto velmi rozsáhlé a náročné téma.

J. Dienstbier ukončil rozpravu.

BOD JEDNÁNÍ Č. 6

FINANCOVÁNÍ KRAJSKÝCH KOORDINÁTORŮ PRO ROMSKÉ ZÁLEŽITOSTI

J. Dienstbier zahájil další bod jednání a zmínil, že podnět k tomuto bodu podal člen Rady C. Koky. Ten je zároveň krajským koordinátorem a vychází z diskuze na úrovni koordinátorů, kteří by rádi navrhli změnu způsobu financování pozice krajských koordinátorů pro romské záležitosti. Doposud byla jejich pozice financována formou dotace Úřadu vlády ČR. Pro informaci uvedl, že pozice krajského koordinátora je zřízena v přenesené působnosti dle § 67 odst. (1) písm. f) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů, závazek krajů zabývat se romskou integrací vyplývá z ustanovení § 6 odst. 7) zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin.

C. Koky informoval, že stávající systém financování znamená pro samotné krajské koordinátory velkou administrativní zátěž. Koordinátoři musí každoročně žádat o účelovou dotaci a následně vypisovat výkazy práce a průběžnou zprávu. Upozorňuje, že nikdo jiný ze zaměstnanců krajské samosprávy nemusí žádat o dotaci na svůj plat. Navrhuje, aby dotace byla posílána přímo krajům. J. Dienstbier vyjádřil pochopení pro situaci koordinátorů. Na druhou stranu však upozornil, že stávající systém garantuje, že nějaký úvazek pro koordinátory na krajích je a zároveň umožňuje určité sjednocování a zpětnou informaci pro kancelář RVPZRM. Kdyby šly dotace přímo krajům, například skrytě formou rozpočtového určení daní, existuje riziko, že by kraje významně snížily úvazek koordinátorům. D. Beňák podpořil požadavek snížení administrativní náročnosti, zároveň však upozornil na rizika snížení úvazku a kumulací funkcí, což by obě mělo za následek kvalitativní zhoršení agendy. Jako řešení nabídl systémová opatření, která již v praxi fungují, například dotace na výkon sociální ochrany dětí.

J. Kubišta vyjádřil pochopení pro byrokratickou zátěž a sdělil, že MF se nebrání diskusi nad tím, jakými jinými cestami se prostředky dostanou na kraje. Peníze by mohly jít krajům jako příspěvek na výkon státní správy v přenesené působnosti. Jako problematické vnímá to, že tento příspěvek

není účelově určen. Nepředpokládá však, že by krajské úřady peníze koordinátorům upřely. J. Dienstbier uznal, že výkon přenesené působnosti by měl být financován státem a nikoliv dotací. Znovu ale upozornil, že pak nikdo nebude garantovat, že kraje na tento účel peníze poskytnou. R. Köttnerová upozornila na historickou zkušenost předcházející vzniku tohoto dotačního titulu, kdy v některých krajích docházelo ke kumulaci funkcí, a koordinátoři měli úvazek 0,3.

J. Kubišta znovu zopakoval vůli MF k jednání, a to i přesto, že by Rada usnesení nepřijala. Je třeba konzultovat návrh řešení s MF, aby bylo proveditelné. Vzhledem k tomu že úpravy státního rozpočtu pro rok 2015 se již nestihnou (rozpočet je v prvním čtení), je na jednání více času. M. Kocáb doporučuje zjednodušit proceduru, ale stávající systém by zachoval, jelikož obavy z již zmíněných rizik jsou pro něj převažující. A. Baršová poděkovala za nabídku MF. Souhlasila s M. Kocábem, že riziko je velké a je třeba zjednodušit hodnocení proces přidělení dotace.

J. Dienstbier ukončil rozpravu a dal hlasovat o usnesení Rady. *Odešla K. Kalistová*

Usnesení č. 11/2014

Rady vlády pro záležitosti romské menšiny

ze dne 23. října 2014

k bodu č. 5 k financování pozice krajských koordinátorů

Rada

- I. **ukládá** kanceláři, aby připravila návrhy pro možné změny ve způsobu financování pozice krajských koordinátorů pro romské záležitosti, a to zejména s ohledem na možnosti krajských úřadů, které tuto funkci zřizují v přenesené působnosti, Úřadu vlády ČR, který je v současné době poskytovatelem dotace a ministerstva financí.

Hlasování:

ANO	NE	ZDRŽEL SE
18	0	1

Usnesení bylo přijato.

BOD JEDNÁNÍ Č. 7

INFORMACE O PŘÍPRAVÁCH ZÁKONA O SOCIÁLNÍM BYDLENÍ

J. Dienstbier zahájil další bod jednání, který byl věnován přípravě zákona o sociálním bydlení, který by měl vejít v platnost do konce roku 2016. Společně novou legislativu připravují odborníci resortů práce, sociálních věcí, místního rozvoje a lidských práv, rovných příležitostí a legislativy. Sdělil, že v ČR narůstá počet lidí, kteří jsou nuceni hledat alternativy ke standardnímu bydlení a ocitají se tak v bytové nouzi, mezi nimi ne zcela zanedbatelná část Romů. Stát by měl mít připravený model, jak lidem pomoci. Cílem je umožnit návrat do života, nenechávat je na okraji společnosti ve vyloučených lokalitách, čímž vznikají jen další problémy a propast mezi nimi a zbytkem společnosti.

M. Opletalová (MPSV) informovala o probíhajících přípravách k zákonu o sociálním bydlení. Očekává, že předloží vládě do konce roku 2014 koncepci zákona, do druhého čtvrtletí roku 2015 věcný záměr zákona a do druhého čtvrtletí roku 2016 zákon ve svém znění. Na přípravách se podílí okolo 70 odborníků, kteří pracují ve čtyřech pracovních skupinách, a to 1) analytické, 2) finanční, 3) nástroje sociální politiky, 4) standardy a urbanismus. Cílovou skupinou jsou všechny osoby, které se ocitají v bytové nouzi – buď bydlení nemají, nebo jsou v nebezpečí jeho ztráty. Principem je nesegregace ve smyslu osob, skupin i lokalit. Kvalitou by se nemělo jednat o substandardní ubytování, aby nestigmatizovalo jeho uživatele. Důležitými principy jsou také individuální přístup a dobrovolnost. Garantem práva na bydlení by měl být stát, realizátory budou obce.

J. Dienstbier předal předsednictví místopředsedovi Rady D. Beňákovi a odešel z jednání, D. Beňák otevřel rozpravu.

J. Kudry se zeptal, jak se bude postupovat vůči lidem, kteří se do tíživé situace dostali částečně i vlastní chybou, například neplacením nájemného. M. Opletalová odpověděla, že o tomto ještě není shoda. Na jedné straně se může jednat o vlastní chybu jedince, na straně druhé na tomto jedinci mohou být závislé další osoby, například děti. M. Štěpánková odpověděla, že usilují o to, aby v zákoně nebyla podmínka, podle které sociální bydlení náleží pouze v případě nezaviněné bytové nouze.

P. Pospíšil informoval, že od konce července se nesešla analytická komise. M. Opletalová reagovala, že poznámku P. Pospíšila předá. P. Drušák informoval, že otázkou odpovídajícího bydlení se zabývá i OSN a MZV vypracovává zprávu. Požádal MPSV a MMR o urgentní zaslání podkladů.

J. Dienstbier se vrátil na jednání a převzal předsednictví.

A. Baršová informovala o semináři o sociálním bydlení, kde bylo zmíněno, že podíl lidí, kteří mají na své straně bariéru přijmout nabídku sociálního bydlení je 15 %. Vyjádřila se, že kdyby se podařilo vyřešit situaci zbývajících 85 %, byl by to úspěch. Vždy zůstane určitá část lidí, kteří tuto formu bydlení odmítají, nebo musí být příjemci jiné formy péče. J. Dienstbier informoval, že předchozí den byla Senátem schválena novela zákona o pomoci v hmotné nouzi, která reguluje doplatky na sociální bydlení. Nově kromě provozního řádu obsahujícího hygienická pravidla bude podmínkou pro schválení doplatku i souhlas obce, na jejímž území se ubytovna nachází. Starostové tuto změnu vítali jako nástroj, jak zrušit ubytovny. Je však nezbytné si uvědomit, že se nejedná o rozhodování o zrušení ubytovny, nýbrž jde o rozhodování o nároku na doplatek na bydlení konkrétního člověka, který je postižen složitou sociální situací. Vyjádřil obavy, že v příštím roce v některých obcích může dojít k vyhánění lidí z ubytoven na ulici.

R. Köttnerová dodala, že v praxi starostové souhlas s poskytnutím doplatku dávat nebudou, zvláště pak u osob, které nemají v obci trvalé bydliště. Vyjádřila obavy zejména o děti, které budou bez zajištěného bydlení ohroženy ústavní péčí. M. Šimáček sdělil, že to v praxi bude nástrojem utlačování. C. Koky starostové si neuvědomí důsledky svých rozhodnutí. M. Kocáb se obává vzniku osad jako na Slovensku. J. Dienstbier věří, že se plošně obce takto chovat nebudou. P. Pospíšil neočekává, že by starostové odmítali dát souhlas, jelikož by to pro ně v důsledku znamenalo práci navíc. L. Fuková upozornila na vlastní zkušenost z praxe, kdy majitel zrušil ubytovnu a nechal lidi spát na ulici. Jediný aktivní byl OSPOD.

Č. Růžička informoval o příkladu dobré praxe ze Španělska, kde se finanční prostředky kumulovaly v romské agentuře, která skupovala byty na volném trhu. Do těchto bytů následně umísťovala Romy. Garantovala i práci s většinovou populací. Zeptal se, zda MPSV uvažuje o této možnosti. M. Opletalová odpověděla, že MPSV má v plánu řešit PR i práci s lidmi, kteří bydlí v okolí sociálního bydlení. J. Dienstbier odpověděl, že s kupováním bytů se zatím nepočítá, tak daleko debata zatím není. M. Štěpánková předpokládá, že návrhy z MPSV budou počítat s možností využití stávajícího bytového fondu, i třeba ze strany soukromých vlastníků, protože nebudou finanční prostředky na to, aby se stavěly nové byty, zvláště za situace, kdy je řada bytu volných. D. Beňák upřesnil, že zmíněný model dobré praxe není aplikována na úrovni státu, nýbrž na úrovni kraje – v oblasti Madrid. Tento model však podporuje.

J. Dienstbier ukončil rozpravu, Rada se bude průběhem příprav zákona zabývat.

BOD JEDNÁNÍ Č. 8

VÝZKUM ORGANIZACE SLOVO 21 O POSTAVENÍ ROMSKÝCH ŽEN V ČESKÉ REPUBLICCE

J. Dienstbier zahájil další bod jednání věnovaný ojedinělému výzkumu organizace Slovo 21 „O postavení romských žen v České republice“. Projekt měl za cíl zjistit, jakou skutečnou pozici romské ženy zaujímají, a jakým čelí každodenním výzvám a překážkám.

M. Horvátová stručně představila výzkum. Největším přínos výzkumu vidí v tom, že samotné romské ženy ocenily, že za nimi vůbec někdo přišel a na něco se jich zeptal. Zdůraznila význam romských žen jako cílové skupiny. Romské ženy vedou rodiny a vychovávají děti. Jsou vhodnými adeptkami být agenty vnesení změn do komunit. Celý průzkum je ke stažení na stránkách www.slovo21.cz.

J. Dienstbier otevřel rozpravu. Nikdo se nepřihlásil.

BOD JEDNÁNÍ Č. 9

RÚZNÉ

J. Dienstbier zahájil poslední bod jednání.

M. Martínek informoval, že dotační programy, o jejichž obsahu Rada v průběhu července hlasovala per rollam, byly schváleny. Uzávěrka pro žádosti je do konce října. Informoval, že 18.11.2014 proběhnou bilaterální jednání se zástupci EK, a požádal MŠMT, MPSV a MZd o vyslání jednoho zástupce. J. Kalašník poděkoval všem organizacím zapojeným do přípravy národní zprávy pro IHRA. Nabídl spolupráci občanským členům Rady ve věci sledování aktivit romského holocaustu na mezinárodní úrovni.

ZÁVĚR

J. Dienstbier uzavřel jednání a poděkoval všem členům a pověřeným osobám k zastupování členů Rady za účast, stejně tak jako hostům, kteří zde přednesli velice podnětné informace.

Jiří Dienstbier, v. r.

*ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu
předseda Rady vlády pro záležitosti romské menšiny*